

بررسی اعمال حقوقی نسبت به انتقال جنین

محمد فرید پرچین سفلی

دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز ، Mohamad.farid2016@gmail.com

چکیده

ناباروری یکی از مشکلاتی است که از دیرباز دامنگیر بشریت بوده است ولی با پیشرفت علم پزشکی کم کم راه حل های علمی در این مورد پدیدار شد طوری که هم اکنون ناباروری دغدغه نبوده و قابل درمان شده است و بارور نمودن جنین در آزمایشگاه و انتقال آن به تبع نوین بودن آن مسائل حقوقی جدیدی نیز ایجاد کرده است ولی در این میان مسائل خاصی را ایجاد می کند و انتقال جنین آزمایشگاهی در جهت حل مشکل زوجین نابارور مسائل حقوقی خود را بیشتر نشان می دهد آنچه در این مقاله مد نظر هست پاسخ به این سوال است که آیا جنین

مقدمه

در ابتدا باید توجه داشت که اگر جنین تا به آن اندازه از رشد و تعالی برسد که از نظر شرع یا عرف یا علم طب عنوان انسان بر آن اطلاق یابد، جنین جنینی که یک انسان است قابل معامله نیست زیرا شرف و انسانیت و حریت انسان بالاتر از آن است که مورد معامله قرار گیرد. در ماده ۹۶۰ قانون مدنی ایران مقرر شده است که هیچ کس نمی تواند حریت و آزادی خود را سلب نماید و با توجه به این که خود شخص حتی حق سلب حریت خود را ندارد، دیگران به طریق اولی حق معامله در مورد نفس او را ندارند. زیرا صرف نظر از این که جنین نیز از کلیه حقوق مدنی به شرط زنده متولد شدن بهره مند می شود و تمام حقوق یک انسان را داراست، به جهت فقدان مالیت انسان، معامله در مورد اوتوسط انسان دیگر با موازین حقوقی سازگاری ندارد. بنابر این در خصوص جنین دارای روح، معامله درحقیقت معامله یک انسان است که از نظر شرعی محملی ندارد.

اعمال حقوقی : اعمال حقوقی که در خصوص انتقال جنین ممکن است صورت بگیرد به شرح ذیل می باشد:

اهداء : پژوهشکده ابن سینا در زمینه اهدای جنین از فقهای معاصر سوالاتی مطرح نموده که از جمله آن ها این سوال است که آیا موافقت زوجین صاحب جنین برای هدیه آن به غیر لازم است و آیا صاحبان جنین می توانند در مقابل اهدای جنین وجهی دریافت نمایند؟ پاسخ فقهای معاصربه شرح ذیل است: آیت ... میرزا جواد تبریزی معتقد است چون اصل عمل جایز نیست، موافقت نیز تاثیری ندارد و اخذ وجه نیز صحیح نیست و آیت ... بهجت (ره) احتیاط در موافقت صاحبان نطفه دانسته است همچنین آیت ... سیستانی می فرمایند موافقت لازم است و می توانند وجه اخذ کنند و آیت ... فاضل لنکرانی (ره) بیان می دارد: چون جنین مالیت ندارد، اخذ موافقت آن ها لازم نیست. اما چون نوعی حق محسوب می شود می توانند برای رفع ید وجهی بگیرند اما به عنوان فروش جایز نیست. آیت ... اردبیلی معتقد است چون مورد حق اختصاص صاحبان جنین است باید اجازه آن ها گرفته شده و

قابل معامله می باشد یا خیر در صورت مثبت بودن تحت چه شرایطی این معامله صحیح است و در قلمرو به کدام یک از معاملات گنجایش دارد؟ مقاله حاضر با بررسی نظرات فقها و حقوقدانان با تکیه بر قوانین حاضر از جمله قانون مدنی و قانون اهداء جنین به روش تحلیلی و کتابخانه ای صورت گرفته است و مشخص گردیده است که نمی توان عنوان انسان را بر جنین گذاشت و جنین به علت مالیت داشتن می تواند مورد معامله قرار گیرد و نقطه نظرات فقها در این خصوص نشان از اختلاف استدلال در مالی و غیرمالی بودن جنین می باشد.

کلمات کلیدی : جنین آزمایشگاهی ، انتقال ، اعمال حقوقی

گرفتن پول نیز عیبی ندارد. اما اگر به عنوان بیع جنین باشد بی اشکال نیست. و به اعتقاد آیت ... صانعی رضایت لازم است و اگر جنین در عرف و بین مردم دارای ارزش است و صاحبان آن می توانند مطالبه وجه نمایند و پرداخت در قبال آن سفیهانه نباشد، اخذ وجه مانعی ندارد و آیت ... مکارم شیرازی موافقت آن ها را لازم است اما بهترین است که در مقابل آن چیزی نگیرند و به نظر آیت ... نوری همدانی چون اصل عمل نامشروع است فلذا موافقت و اخذ وجه نیز ممکن نیست. آیت ... خامنه ای: موافقت زوجین لازم است. گرفتن وجه نیز اگر به نحو مصالحه باشد فروش، مانعی ندارد. [۱] ملاحظه می شود که فقهای محترم در خصوص اهدای جنین و دریافت ما به ازای آن نظرات مختلفی دارند. برخی از فقها، اصل قضیه را به زیر سوال برده و اهدای جنین را به هیچ وجه صحیح نمی دانند. زیرا به اعتقاد آن ها، انتقال جنین بیگانه به رحم یک زن نیز همانند انتقال اسپرم و تخمک با قاعده حفظ فروع مغایرت دارد. علت مخالفت برخی دیگر از فقها نیز فقدان مالیت جنین است. عده ای از فقها نیز انتقال جنین در قالب عقد صلح را پذیرفته اند و ظاهر از نظر برخی دیگر هم صحت انتقال جنین به صورت عام است. تردیدی وجود ندارد که زوجین اهداء کننده جنین می توانند اجرت زحمات متقبل شده و هزینه های لازم و هم چنین خسارات ناشی از اهدای جنین را از گیرنده یا متقاضی جنین دریافت و مطالبه نمایند. حتی خسارات معنوی ناشی از تحمل درد و رنج احتمالی انتقال جنین یا تالمات روحی ناشی از اهدا و خساراتی همانند تالمات ناشی از کم رویی و رو در رویی با پزشک در هنگام برداشتن تخمک یا اخذ اسپرم را نیز مطالبه نمایند. اطلاق و عموم با توجه به قاعده تسبیب و ادله قاعده لاضرر و حرمت مال انسان و احترام به حقوق افراد مثبت این نظریه می باشد. علت مشروعیت اخذ وجه در مقابل جنین به اعتقاد برخی از فقها، حق اختصاصی صاحبان جنین بر آن بود. در صورتی که از نظریه حق اختصاص صاحب نطفه یا صاحب تخمک تبعیت شود، چنین حقی نیز قابل معامله بوده و به هر یک از شیوه های قانونی ممکن است حق موصوف اسقاط یا به دیگران واگذار